

15.02.2016

Ryj/1

§ 131

V 2.3.2016, Valtuutettu Fatbardhe Hetemajn aloite valkuposkihan- hien kannan vähentämisestä

HEL 2015-009511 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää katsoa valtuutettu Fatbardhe Hetemajn aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Kristiina Matikainen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36035
kristiina.matikainen(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Fatbardhe Hetemajn aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Fatbardhe Hetemaj ja 41 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että kaupunki selvittäisi pikaisesti käytettävissä olevat ja mahdolliset keinot, joilla valkuposkihanhi aiheuttamat ongelmat saataisiin kuriin.

Kaupunginvaltuuston työjärjestyksen 22 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää valtuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Kaupunginhallitus viittaa saatuihin lausuntoihin ja toteaa, että valkuposkihanhi on luonnonsuojelulailta rauhoitettu laji ja Euroopan unionin litudirektiivin liitteen I laji. Luonnonsuojelulaki rajoittaa valkuposkikannan vähentämistä voimakeinoin esimerkiksi metsästämisellä tai aloitteessa mainitulla munien rei'ittämisellä. Poikkeusluvan saaminen kannan ra-

15.02.2016

Ryj/1

joittamiselle edellyttäisi hyvin vahvoja juridisia perusteita, ja sellaisia ei Helsingin osalta ainakaan vielä ole olemassa.

Helsingissä poikkeuslupia on haettu mm. Korkeasaareen ja Harakan saareen ja niissä on kokeiltu pesien siirtoa sekä kevyitä suoja-aitoja. Lisäksi Helsingissä on kokeiltu mm. äänikarkotteita ja syönninestoaineita.

Ympäristökeskus, rakennusvirasto ja rakentamispalvelu Stara selvittävät ja kokeilevat jatkossa erilaisia teknisiä keinoja valkoposkihanhien aiheuttamien viihtyvyyshaittojen vähentämiseksi. Tällaisia voivat olla mm. ongelma-alueiden aitaaminen hanhien liikkumisen rajoittamiseksi ja rantanurmien ruohikon pituuden säätely laiduntamisen estämiseksi. Kokeilun tuloksia seurataan.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Kristiina Matikainen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36035
kristiina.matikainen(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Fatbardhe Hetemajin aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Ympäristölautakunta 24.11.2015 § 384

HEL 2015-009511 T 00 00 03

Lausunto

Ympäristölautakunta antoi seuraavan lausunnon.

Havaitut haitat

Uimarannoilla uimavalvojen ja terveystarkastajien tekemien havaintojen mukaan lintuongelmat ovat vähentyneet jo useana peräkkäisenä vuotena. Sen sijaan puistonurmikoilla hanhenuloste on kiistatta viihtyvyyttä vähentävä tekijä, vaikka ei tekisi puistoja kokonaan käyttökelttomaksi.

15.02.2016

Ryj/1

Valkoposkihanhiin poikaspuolustus puistoissa ei yleensä johda aggressiiviseen kontaktiin ihmisen kanssa, koska poikueet pystyvät väistämään. Sen sijaan pesimäsaarilla osa koiraista puolustaa pesää ja siinä hautovaa naarasta käymällä ihmisen kimppuun ja lyömällä nokalla ja siivillä. Pesimäsaarista Korkeasaarella ja Harakassa on paljon kävijöitä haudonta-aikana, ja näissä kaupungin hallinnoimissa paikoissa on kiinnitetty huomiota ongelmaan. Pesiä on tarvittaessa siirretty ELY-keskuksen myöntämällä poikkeusluvalla, ja Harakassa on suojattu polkuja hyökkävimmiltä koirailta lyhyillä aidoilla. Myös yleisölle hiljattain avatussa Lonnassa on tiheä pesimäkanta. Paikallinen ravintolayrittäjä on ilmoittanut yrityksen tulevan toimeen hanhiin kanssa. Uuni- ja Liuskaasaarella tilanne koetaan ongelmallisempänä.

Ympäristökeskus selvitti v. 2012 helsinkiläisten asenteita valkoposkihanhiin ja katoilla pesiviin lokkeihin. Kyselystä (<http://www.hel.fi/static/ymk/julkaisut/julkaisu-10-13.pdf>) ilmeni, että kaupunkilaisten asenteet ovat polarisoituneet: linnuilla on vastustajansa ja puoltajansa, ja keskustelu on pikemmin kärkevää kuin ratkaisuhakuista.

Viheralueita suunnittelevien ja hoitavien virastojen kesken on säännöllisesti keskusteltu eri kaupunkieläinten aiheuttamista ongelmista ja koettujen hanhihaittojen hallintatarpeesta.

Lajirauhoituksesta poikkeaminen

Valkoposkihanhen kannan rajoittaminen olisi periaatteessa mahdollista ELY-keskuksen tai valtakunnallisesti ympäristöministeriön myöntämällä poikkeusluvalla. Lupa voitaisiin myöntää munien keräämiseen tai sterilointiin tai lintujen tappamiseen. Luvan myöntäminen direktiivilajille vaatisi kuitenkin vahvat perustelut. Luonnonsuojelulain 49 §:ssä viitataan lintudirektiivin 9 artiklan mahdollisiin poikkeamisperusteluihin.

Direktiivin tulkinta ei ole yksiselitteinen. Valkoposkihanheen joissakin Euroopan maissa soveltuu kohta ”viljelmille, kotieläimille, metsille, kalavesille ja vesistöille koituvan vakavan vahingon estämiseksi”, mutta tämä on heikosti sovellettavissa Helsingin puistonurmikoiden viihtyisyyteen. Myöskään kohdan ”kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaamiseksi” kynnys ei ylity.

Tukholma on Helsingin ohella toinen iso kaupunki, jossa hanhet pesivät saaristossa ja käyttävät puistonurmikoita laitumina. Tukholman seudun kanta on samaa suuruusluokkaa kuin Helsingin. Tukholman lääninhallitus on myöntänyt vuosittain pienen määrän lupia hanhiin karkotukseen yksilöitä tappamalla sekä rajoitettuun munien keruuseen. V. 2014 hanhia ammuttiin Tukholman kaupungin alueella 25, ja munat (yhtä lukuun ottamatta) poistettiin suurimman yhdyskunnan (243 pesää) 75 pesästä. Ampumisella ei tavoitella kannan pienentämistä, vaan karkotuksen te-

15.02.2016

Ryj/1

hostamista. Myöskään munien keruulla ei tällä mitoituksella ole kovin suurta merkitystä kannansäätelyn näkökulmasta. Tukholman lääninhallitus ei salli munien piikitystä tai öljykäsittelyä.

Ylipäätään rauhoitettujen eläinten aiheuttamien haittojen torjunnassa kannan säätely eläimiä tappamalla ei ole ensisijainen keino, vaan ensin olisi kokeiltava muita estomahdollisuuksia. Helsingissä on tehty joitakin kokeiluja mm. äänikarkotteilla ja syönninestoaineilla vaatimattomin tuloksin. Sen sijaan puistosuunnittelun keinoja, rantanurmien leikkaamisrytmin eli ruohikon pituuden säätelyä tai ongelma-alueiden aitaamista hanhipoikueilta ei ole kokeiltu. Näillä menetelmillä on Pohjois-Amerikassa saavutettu tuloksia kanadanhanhien aiheuttamien vastaavien haittojen rajoittamisessa.

Ympäristölautakunta esittää, että ympäristökeskus yhdessä rakennusviraston, liikuntaviraston ja Staran kanssa selvittää ja kokeilee teknisiä keinoja valkoposkihanhen aiheuttamien viihtyvyshaittojen vähentämiseksi. Kokeilun vaikutusta haittoihin seurataan. Kannansäätelyyn ei vielä ole riittävää aihetta eikä pitäviä juridisia perusteita.

Esittelijä

ympäristönsuojelupäällikkö
Päivi Kippo-Edlund

Lisätiedot

Raimo Pakarinen, ympäristötarkastaja, puhelin: +358 9 310 31534
raimo.pakarinen(a)hel.fi

Yleisten töiden lautakunta 17.11.2015 § 481

HEL 2015-009511 T 00 00 03

Lausunto

Yleisten töiden lautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Valtuutettu Fatbardhe Hetemaj yhdessä 41 muun valtuutetun kanssa esittää, että Helsingin kaupunki selvittäisi käytettävissä olevat ja mahdolliset keinot, jolla valkoposkihanhien aiheuttamat haitat saataisiin kuriin. Aloitteessa tuodaan esille suureksi kasvaneen valkoposkihanhikannan aikaansaamia paikallisia ongelmia, kuten virkistyskäytön vaikeutumista ulosteiden töhrimillä puistonurmikoilla ja uimarannoilla. Ulosteiden pelätään levittävän tauteja. Jotkut kokevat poikasiaan aggressiivisesti puolustavat emot pelottavina ja uhkaavina. Yhtenä keinona ehdotetaan kannan harventamista esimerkiksi rei'ittämällä munia pesintäaikana.

Hanhien aiheuttamat haitat keskittyvät Helsingissä rantojen läheisyydessä oleviin, laajahkoja nurmikoita sisältäviin puistoihin, liikuntaviraston ylläpitämiin uimarannoille, golfkentille ja rantatonttien pihanurmikoille. Hanhet pesivät mantereen läheisyydessä olevilla saarilla, mutta ruokailevat pesimäsaarten läheisyydessä mantereen puolella nurmikoilla ja nurmilla. Syksyllä hanhet kerääntyvät suurina parvina muun muassa Viikin pelloille ruokailemaan ennen muuttoaan etelään.

Valkoposkihanhi (*Branta leucopsis*) on luonnonsuojelulla rauhoitettu laji ja Euroopan unionin lintudirektiivin liitteen I laji. Luonnonsuojelulaki rajoittaa valkoposkihanhien kannan vähentämistä voimakkein esimerkiksi metsästämisellä tai aloitteessa esille tuodulla munien rei'ittämisellä pesintäaikana. Luonnonsuojelulain mukaan (39§) kiellettyä on rauhoitetun eläinlajin:

- tahallinen tappaminen tai pyydystäminen
- tahallinen häiritseminen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämäinkierron kannalta tärkeillä paikoilla
- pesien sekä munien ja yksilöiden muiden kehitysasteiden ottaminen haltuun, siirtäminen toiseen paikkaan tai muu tahallinen vahingoittaminen

Alueellinen ympäristökeskus voi myöntää luvan poiketa säädetyistä rauhoitussäädöksistä, jos lajin suojelutaso säilyy suotuisana. Helsingin kaupunki on hakenut poikkeuslupia valkoposkihanhien haittojen torjumiseksi on haettu muun muassa Korkeasaareen ja Harakan saareen. Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on viime vuosien aikana myöntänyt poikkeuslupia näissä saarissa pesivien hanhien pesien ja munien siirtämiseen pesintäaikana. Harakan saarella on menestyksekkäästi kokeiltu pesivien hanhien viereen asennettavia kevyitä suoja-aitoja, jotta saarella pesivien hanhien ja saarella asuvien ja siellä vierailevien ihmisten yhteiselo pesintäaikaan helpottuisi.

Helsingin kaupungin ympäristökeskus selvitti valkoposkihanhien haittojen lieventämisen keinoja ja kokosi tulokset viraston julkaisusarjaan (11/2013) ”Valkoposkihanhista aiheutuvien haittojen lieventäminen”. Raportin mukaan konkreettisia keinoja haittojen lieventämiseksi on niukasti. Samankaltaiseen tulokseen päätyivät Helsingin yliopiston soveltavan biologian laitoksen riistaeläintieteen tutkijat, jotka selvittivät vuonna 2007 pääkaupunkiseudun valkoposkihanhien kannan kehittymistä ja hanhien aiheuttamien haittojen torjumista (Valkoposkihanhi pääkaupunkiseudulla, Suomen ympäristö 29/2007). Kokemukset muualta maailmasta ovat osoittaneet, että monet menetelmät kuten erilaiset

15.02.2016

Ryj/1

karkotusäännet ja muut pelotteet sekä laidunnurmille levitettävät karkotusaineet tehoavat vain hetkellisesti.

Raporteissa suositellaan kokeiltavaksi hanhien liikkumisen rajoittamista ja laiduntamisen estämistä mekaanisin estein poikasaikaan, jolloin sekä emot että poikaset ovat lentokyvyttömiä. Esteen tulee olla joko aita tai muunlainen vähintään 30 cm:n korkuinen rakenne, jonka yli hanhet eivät pääse kiipeämään. Hanhiemot välttelevät myös sellaisia rantoja, joiden rantaviivassa kasvaa rehevää, korkeaa kasvillisuutta riittävän leveänä vyöhykkeenä. Hanhet ovat aggressiivisia vain haudonta- tai poikueaikoina, jolloin ne myös käyttävät laidunalueinaan rantojen läheisiä nurmikoita. Rantanurmikot ovat kesäaikaan myös ahkerassa virkistyskäytössä. Kohtaamiset hanhien kanssa aiheuttavat eniten konflikteja juuri tällöin. Esteiden rakentaminen ei vaikuta aikuisten hanhien laiduntamiseen keväällä ja syksyllä, mutta saattaisi vähentää hanhien aiheuttamia haittoja kesällä.

Esittelijä

kaupunginarkkitehti
Jukka Kauto

Lisätiedot

Tuuli Ylikotila, luontoasiantuntija, puhelin: 310 38540
tuuli.ylikotila(a)hel.fi

Teknisen palvelun lautakunta 12.11.2015 § 172

HEL 2015-009511 T 00 00 03

Lausunto

Teknisen palvelun lautakunta antoi seuraavan lausunnon kaupunginhallitukselle:

Teknisen palvelun lautakunta esittää, että Itämeren maiden valkoposkihanhipopulaatioiden ja ihmisten välisissä konflikteissa käytössä olevia ja kokeiltuja ratkaisumalleja selvitetään eläin- ja ympäristönsuojelusta huolehtivan ympäristökeskuksen sekä yleisten alueiden ylläpidosta huolehtivan rakennusviraston toimesta. Selvityksen pohjalta Helsinkiin mahdollisesti soveltuviksi toimenpiteiksi todettujen ratkaisumallien toimivuutta tulisi kokeilla Helsingin kaupungin alueella.

Mikäli Helsingin kaupunki päättää ryhtyä toimenpiteisiin valtuustoaloitteessa kuvatun ongelman ratkaisemiseksi, on Stara valmis tarjoamaan asiantuntija- sekä toteutustyötä Helsingin kaupungin määrittelemien yksilöityjen toimenpiteiden kokeilussa ja käyttöönotossa.

Esittelijä

15.02.2016

Ryj/1

toimitusjohtaja
Timo Martiskainen

Lisätiedot

Jouko Laakso, yksikönjohtaja, puhelin: 310 39250
jouko.laakso(a)hel.fi

Antti Rautiainen, projektipäällikkö, puhelin: 310 22004
antti.j.rautiainen(a)hel.fi

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566